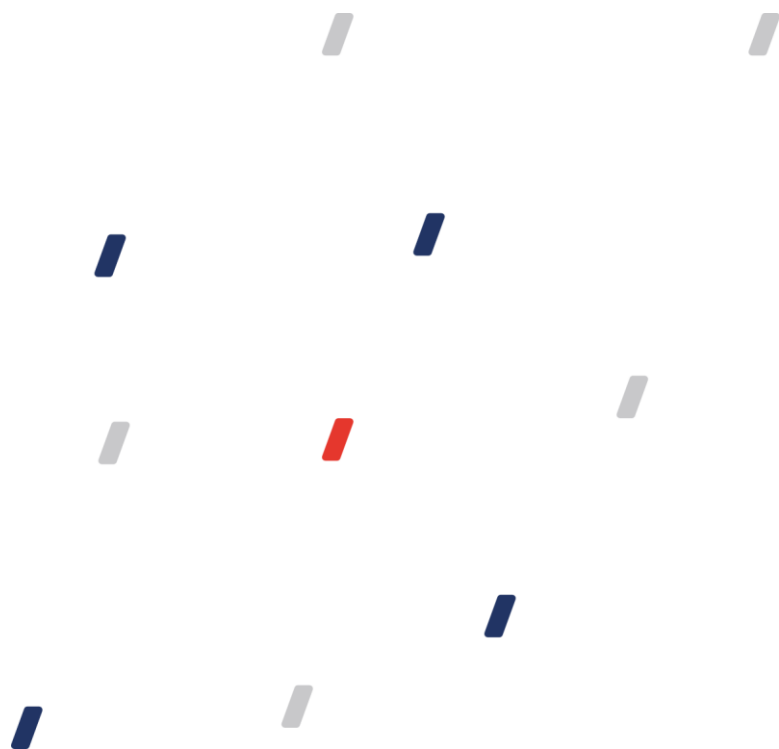

ÚPRAVA RÁMCE PRO SKLADOVÁNÍ PLYNU VE VYHLÁŠCE O PRAVIDLECH TRHU S PLYNEM

NÁVRH

OBSAH

1	SEZNAM ZKRATEK	1
2	INFORMAČNÍ SUMÁŘ K RÁMCI PRO USKLADŇOVÁNÍ PLYNU V ČESKÉ REPUBLICE.....	2
2.1	Držitelé licence na uskladňování plynu v ČR.....	2
2.2	Sumární popis rámce způsobu prodeje skladovacích kapacit v PTP	3
2.2.1	Základní popis rámce způsobu prodeje skladovacích kapacit v ČR	3
2.2.2	Rámcový popis úprav v čase	4
2.3	Jiná legislativa upravující rámec pro rezervaci skladovací kapacity v ČR	5
3	NÁVRH ÚPRAV V OBLASTI USKLADŇOVÁNÍ PLYNU V NOVELE PTP V ROCE 2025	5
3.1	Úprava přístupu k určení dodatečné skladovací kapacity	6
3.2	Alternativní rezervace skladovací kapacity	6
3.3	Uvolnění podmínek pro prodej skladovací kapacity formou inverzního skladovacího produktu	7
3.4	Úprava lhůt pro zveřejnění aukce pro skladovací kapacitu	7
3.5	Odstranění omezení pro rezervaci denní skladovací kapacity	7
3.6	Návrh na úpravu postupů pro neoprávněně uskladnění plyn	8
4	ODŮVODNĚNÍ NAVRHOVANÝCH ZMĚN A PŘEDPOKLÁDANÝ DOPAD ÚPRAVY ..	8
4.1	Ilustrační příklady formy prodeje skladovacích kapacit v sousedních tržních zónách	11
4.1.1	Polsko.....	11
4.1.2	Slovensko.....	11
4.1.3	Rakousko a Německo.....	11
5	SEZNAM	1
5.1	Grafy	1
5.2	Přílohy	1

1 SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
ERÚ	Energetický regulační úřad
EZ	Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
FCFS	<i>first come first served</i> , v pojmání problematiky uskladňování plynu, kdo dřív přijde, dřív rezervuje
FOMO	<u>Fear of Missing Out</u> , strach z toho, že nám něco uniká
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
PZP	Provozovatel/é zásobníku plynu
PTP	Vyhláška č. 349/2015 Sb., o Pravidlech trhu s plynem, ve znění pozdějších předpisů
VSN	Vyhláška č. 344/2012 Sb. o stavu nouze v plynárenství a o způsobu zajištění bezpečnostního standardu dodávky plynu, ve znění pozdějších předpisů

2 INFORMAČNÍ SUMÁŘ K RÁMCI PRO USKLADŇOVÁNÍ PLYNU V ČESKÉ REPUBLICE

Pravidla pro prodej skladovací kapacity a skladovacích produktů jsou legislativně upraveny zejména zákonem č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (energetický zákon).

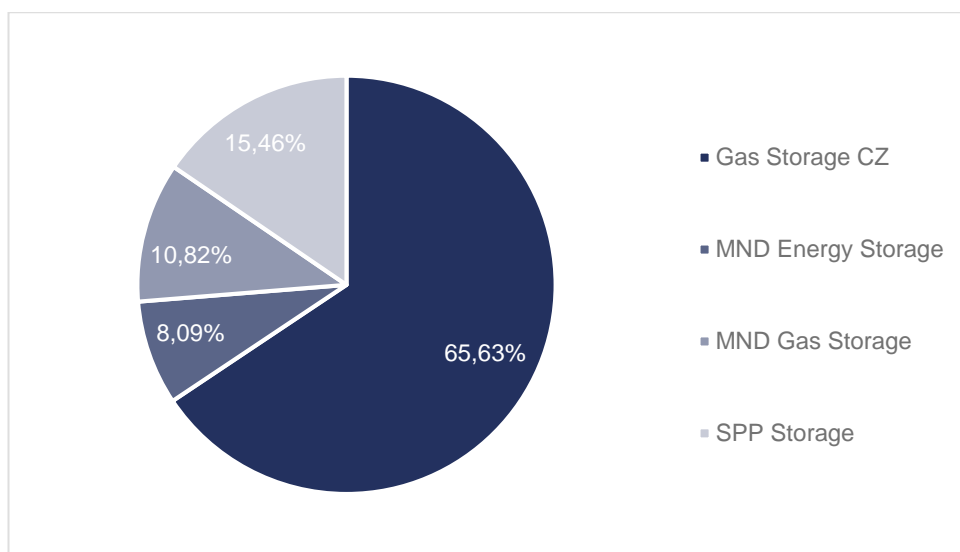
Na základě energetického zákona, či nadřazené evropské legislativy, danou problematiku následně podrobněji upravují prováděcí vyhlášky, a to například vyhláška č. 344/2012 Sb., o stavu nouze v plynárenství a o způsobu zajištění bezpečnostního standardu dodávky plynu, která je v gesci MPO, a obzvláště pak vyhláška č. 349/2015 Sb., o Pravidlech trhu s plynem (dále také „vyhláška“), která je v gesci ERÚ.

2.1 Držitelé licence na uskladňování plynu v ČR

V případě provozování zásobníku plynu na území České republiky, tedy uskladňování plynu, je nutné se řídit v první řadě energetickým zákonem, který ukládá povinnost zajistit si v souladu s § 4 EZ licenci na uskladňování plynu, udělovanou ERÚ na dobu neurčitou. Základní popis práv a povinností provozovatele zásobníku plynu upravují §§ 60 - 60e energetického zákona.

Na území ČR je provozováno devět zásobníků plynu o celkové skladovací kapacitě **44,876 TWh**, jež jsou provozovány **čtyřmi subjekty s udělenou licencí** na uskladňování plynu:

Graf 1 Procentuální podíl jednotlivých provozovatelů na celkovém objemu skladovací kapacity

Zdroj: ERÚ

Gas Storage CZ

s ohledem na virtualizaci provozovatel s největším podílem skladovací kapacity na území ČR – s celkovým provozním objemem přes 29,452 TWh (6 podzemních zásobníků - Dolní Dunajovice, Háje, Lobodice, Štramberk, Třanovice, Tvrdonice).

SPP Storage

od roku 2025 se tento provozovatel zásobníku plynu v Dolních Bojanovicích stane s 6,94 TWh druhým největším poskytovatelem v ČR.

MND Gas Storage

provozovatel nejnovějšího zásobníku plynu v ČR v Dambořicích se skladovací kapacitou 4,854 TWh.

MND Energy Storage.

provozovatel nejmenšího zásobníku plynu v Uhřicích s provozním objemem 3,630 TWh.

2.2 Sumární popis rámce způsobu prodeje skladovacích kapacit v PTP

Část čtvrtá vyhlášky (§§ 50 – 61a) upravuje uskladňování plynu, a to zejména oblasti:

- pravidel přístupu k zásobníku plynu,
- rozsah zveřejňovaných informací pro umožnění přístupu k zásobníku plynu,
- druhy skladovací kapacity společně s pravidly pro jejich prodej
 - roční, měsíční, denní, nevyužitá,
 - s pevným a nebo přerušitelným výkonem,
- postupy při rezervaci skladovacích kapacit,
- termíny pro předkládání žádostí a o uzavření dotčených smluv a termíny uzavírání dotčených smluv,
- množství plynu, které je PZP oprávněn koupit nebo prodat pro účely poskytování služby uskladňování plynu,
- pravidla aukce na rezervaci nevyužitých skladovacích kapacit,
- postupy a termíny pro předkládání nominací a renominací,
- rozsah, způsob a termíny předávání informací o velikosti a době trvání skladovacích kapacit rezervovaných jednotlivými účastníky trhu s plynem mezi PZP a provozovatelem přepravní soustavy, a
- postupy provozovatele zásobníku plynu při prodeji nevytěženého plynu ze zásobníku plynu po zániku smlouvy o uskladňování plynu.

2.2.1 Základní popis rámce způsobu prodeje skladovacích kapacit v ČR

Rámec způsobu prodeje skladovacích kapacit se odvíjí od typu výkonu (pevný, přerušitelný), s jakým lze skladovací kapacitu rezervovat, ale především od typu skladovací kapacity (roční, měsíční, denní, nevyužitá). Kromě denní skladovací kapacity, která je obchodována na principu FCFS, jsou ostatní typy kapacit prodávány prostřednictvím aukcí pořádaných provozovateli zásobníků plynu.

Roční skladovací kapacita se rezervuje na principu elektronické aukce. PZP zveřejňuje podmínky aukce na volnou roční skladovací kapacitu a informuje operátora trhu o zveřejnění aukce způsobem umožňujícím dálkový přístup nejpozději 84 hodin před začátkem elektronické aukce.

PZP zasílá potvrzení o rezervaci skladovací kapacity elektronicky bez zbytečného odkladu po ukončení aukce spolu s konečnou cenou za jednotku skladovací kapacity.

Konkrétní podmínky aukcí jsou blíže specifikovány v PTP, zejména v příloze č. 3. K samotnému průběhu aukce lze zjednodušeně uvést, že žadatel složí v požadované výši finanční zajištění nejpozději v termínu stanoveném provozovatelem zásobníku plynu v podmínkách aukce. PZP zasílá návrh smlouvy o uskladnění aktivnímu žadateli do 10 pracovních dnů po skončení aukce. Smlouva o uskladnění musí být uzavřena nejpozději do 20 pracovních dnů ode dne doručení návrhu.

Měsíční skladovací kapacita se rezervuje na základě výsledku elektronické aukce. PZP zveřejňuje podmínky aukce na volnou měsíční skladovací kapacitu a informuje operátora trhu o zveřejnění aukce způsobem umožňujícím dálkový přístup nejpozději 72 hodin před začátkem elektronické aukce. PZP zasílá potvrzení o rezervaci skladovací kapacity elektronicky bez zbytečného odkladu po ukončení aukce spolu s konečnou cenou za jednotku skladovací kapacity.

Denní skladovací kapacita – účastník trhu s plynem podává žádost o rezervaci denní skladovací kapacity elektronicky PZP nejdříve 90 kalendářních dnů před začátkem prvního plynárenského dne, od kterého rezervaci požaduje. Elektronickým potvrzením o vyhovění žádosti je denní skladovací kapacita s pevným nebo přerušitelným výkonem rezervována.

Nevyužitou skladovací kapacitu PZP rezervuje na principu elektronické aukce, přičemž zveřejňuje podmínky aukce a informuje operátora trhu o zveřejnění aukce způsobem umožňujícím dálkový přístup nejpozději 48 hodin před začátkem elektronické aukce; § 54 odst. 2 (kdy se jedná o podmínky aukce na volnou měsíční kapacitu) se dále použije obdobně.

2.2.2 Rámcový popis úprav v čase

Vyhláška č. 277/2021 Sb.

Novelou vyhlášky, která nabyla účinnosti 1. srpna 2021 došlo k zavedení flexibilnějších pravidel k přístupu ke skladovací kapacitě, možnost nabízení širšího spektra produktů a zároveň umožnění provozovatelům zásobníku plynu pružně reagovat na aktuální poptávku po skladovací kapacitě.

Skladovací kapacitu lze rezervovat jako skladovací kapacitu s pevným nebo přerušitelným výkonem nebo jako skladovací kapacitu kombinující pevný a přerušitelný výkon, která je rezervována jako roční, měsíční a denní skladovací kapacita.

Oznámení o konání aukce je nově oznamováno rovněž prostřednictvím operátora trhu, který vytváří centrální entitu pro komunikaci mezi účastníky trhu s plynem v ČR.

Další změna se týkala zkrácení lhůt po dobu jejichž trvání nejsou finanční prostředky použité jako finanční zajištění vráceny subjektu, který je u protistrany složil. Zároveň umožňuje žadateli o skladovací kapacitu uzavřít dohodu s provozovatelem zásobníku plynu o převedení prostředků pro účely následujících aukcí na skladovací kapacitu.

Novela nově umožnila provozovateli zásobníku plynu provést přímý odkup nevytěženého plynu od subjektu zúčtování nebo zahraničního účastníka, kdy tento plyn bude provozovatelem zásobníku využit pro krytí vlastních ztrát nebo pro vlastní spotřebu.

Zároveň se v rámci této změny zjednodušily procesy spojené s rezervací denní skladovací kapacity a bylo ujednáno, že oznámení o konání aukce bude oznamováno rovněž prostřednictvím operátora trhu.

Nově byli žadatelé o skladovací kapacitu, kteří se zúčastnili aukce, oprávněni si vyžádat po jejím ukončení agrogované informace o jejím průběhu.

Vyhláška č. 223/2022 Sb.

V souladu s EZ byl v novele vyhlášky, která nabyla účinnosti 1. srpna 2022, reflektován zánik práva využívat skladovací kapacitu, který bylo nutné reflektovat v podobě pravidel pro nabídku nevyužitých skladovacích kapacit.

Ta je nabízená formou aukcí, přičemž její minimální a maximální délku trvání stanoví provozovatel zásobníku plynu v podmínkách aukce, jelikož délka povinné skladovací doby není předem známa a bude jí na základě technických podmínek zásobníku plynu určovat PZP s ohledem na povinnosti plynoucí z VSN.

V souvislosti s nevyužitou kapacitou se ve vyhlášce stanovil postup při její rezervaci formou elektronické aukce a doplnily se speciální podmínky aukce, v tomto ohledu PZP oznamuje před konáním aukce termín účinnosti, do kterého je skladovací kapacita zarezervována, a v případě vyhlášení aukce se zápornou vyvolávací cenou je podmínkou rovněž určení její výše podle rozhodnutí MPO.

Novelou byly rozšířené možnosti pro uskutečnění převodu plynu v rámci stavového účtu zásobníku plynu na banku, resp. zahraniční banku nebo Správa státních hmotných rezerv.

V rámci této novely došlo také k navýšení velikosti dodatečné skladovací kapacity z jedenapůlnásobku na trojnásobek skladovací kapacity nabídnuté do aukce a upravila se délka lhůty pro zaslání návrhu smlouvy o uskladnění, která byla účastníky trhu vyhodnocena jako příliš krátká.

U přerušitelné kapacity bylo nově možné kráti přerušitelnou kapacitu v případě rovnosti ceny *pro rata* všem zájemcům, kteří zaplatili stejnou cenu. Rozšíření o možnost provozovatele zásobníku plynu zvolit jeden ze dvou uvedených postupů v případě rovnosti ceny.

Vyhláška č. 223/2022 Sb. a č. 405/2022 Sb.

K 1. lednu 2023 došlo k naplnění zmocnění PTP, když ta nově definovala maximální možný rozsah provozního objemu virtuálního zásobníku plynu použitelného pro účely nabízení plynu včetně skladovací kapacity. V souladu s novelou EZ byla upravena možnost převodu plynu, na úroveň účastníka trhu s plynem.

Zároveň došlo k úpravě oznámení termínu realizace aukce na skladovací kapacitu, a to tím, že došlo k rozšíření započitatelných hodin z hodin pracovních dnů na kalendářní dny.

Vyhláška č. 5/2024 Sb.

Kromě naplnění zmocnění vyhlášky pro určení pravidel a podmínek pro poskytování služby přeshraničního využití zásobníku plynu, upravila novela vyhlášky 1. dubna 2024 rovněž dílčími úpravami ustanovení k definici technický jednotek, kterými je možné určit objem nabízené skladovací kapacity v aukci.

Současně došlo k rozšíření, úpravě a zpřesnění postupů při krácení skladovacích kapacit.

2.3 Jiná legislativa upravující rámec pro rezervaci skladovací kapacity v ČR

[Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2022/1032 ze dne 29. června 2022, kterým se mění nařízení \(EU\) 2017/1938 a \(ES\) č. 715/2009, pokud jde o uskladňování zemního plynu](#), stanovilo, že podzemní zásobníky plynu na území členských států musely být před začátkem zimy 2022/2023 naplněny alespoň z 80 % své kapacity a před začátkem následujících zimních období z 90 %. Nařízení Rady potom každoročně upravuje křivky naplněnosti pro jednotlivé milníky skladovacího roku.

Vyhláška č. 344/2012 Sb., o stavu nouze v plynárenství a o způsobu zajištění bezpečnostního standardu dodávky plynu v souvislosti s uskladňováním plynu od novely č. 224/2022 Sb. upravuje v Příloze č. 7 minimální požadovaná množství uskladněného plynu pro časové úseky v průběhu skladovacího roku a postup stanovení rozdílů mezi minimálním požadovaným množstvím a skutečným množstvím uskladněného plynu v zásobníku plynu.

Současně je zde definován i postup v případě nevyužití skladovací kapacity, tedy rozdíl mezi minimálním uskladněným množstvím plynu, požadovaným k danému plynárenskému dni a v tento den skutečně uskladněným množstvím plynu, která je následně předmětem aukce s nulovou nebo zápornou vyvolávací cenou za službu uskladňování plynu podle jiného právního předpisu.

3 NÁVRH ÚPRAV V OBLASTI USKLADŇOVÁNÍ PLYNU V NOVELE PTP V ROCE 2025

Pravidla a **postupy pro rezervaci** skladovací kapacity obsažené v PTP **byly poplatné době** a tržní podmínkám, v kterých byly připravované. Dominovaly jim historické dlouhodobé kontrakty na dodávku plynu provázané dlouhodobými kontrakty na uskladnění plynu u postupně erodujících vertikálně integrovaných subjektů, které ve svých pozicích těžili ze synergií z nich plynoucích.

Nicméně uvedené je **dnes již minulostí**, když historické smlouvy expirovaly, byly v kontextu geopolitické situace ukončeny, nebo přežívají v právním vakuu. Dekády stability v podobě prověřených zdrojů a tras plynů jsou nahrazovány těžce predikovatelnou dynamickou zdrojovou základnou, navíc s různou formou omezení na trase. Česká republika si tak z pozice tranzitní země pomalu zvyká na situaci členského státu EU *tzv. na konci trubky*.

Intrinsická hodnota přítomnosti zásobníků plynu bývá dle vývoje na trhu s plynem lépe ohodnocená, nicméně očekávané odstranění bottlenecků na trase plynu do ČR, resp. očekávaný převis nabídky na poptávku v plynu v závěru dekády vytvářejí neustávající **směs tržní nejistoty**.

Nová **dynamická tržní realita** v průběhu času odhaluje nové překážky a bariéry v doposud platných pravidlech a postupech, které nemusely být s ohledem na poměrně stabilní pozici plynárenství v energetice na první pohled doposud patrné. Současně jsou aplikovány nové zásahy do rámce trhu s plynem EU formou ad-hoc nařízení Evropské Rady resp. Evropské Komise, kterých přidaná hodnota resp. skryté nedostatky, se ukážou až v průběhu času.

Energetický regulační úřad může ve své pozici gesčně dohlížet na **eliminaci** zejména těch **překážek**, které mohou být obsažené v PTP, a zajistit tak, aby nebyly, resp. se v budoucnu se nestaly, překážkou

pro plnění unijních cílů, zejména těch spojených se zajištěním bezpečnosti dodávky, resp. plněním křivek naplněnosti.

Ve smyslu výše uvedených skutečností, a s ohledem na obdržené podněty pro úpravu vyhlášky týkající se problematiky uskladňování plynu, ERÚ navrhuje několik dále navržených dílčích úprav PTP.

S ohledem na očekávanou názorovou pluralitu účastníků trhu s plynem, neobsahují dále uváděné návrhy paragrafové znění a omezují se pouze na koncepční návrh.

3.1 Úprava přístupu k určení dodatečné skladovací kapacity

Stávající stav

§ 51, odst. 5 PTP určuje limitu dodatečné skladovací kapacity jako trojnásobek velikosti skladovací kapacity nabídnuté v aukci.

Nově navrhováno

Vyhláška bude nově, místo konkrétního koeficientu, **určovat konkrétní objem** dodatečné skladovací kapacity. Postup pro výpočet bude nově definován **v příloze č. 3 PTP**.

Výsledný objem dodatečné skladovací kapacity bude **výsledkem funkce**, v závislosti na objemu nabízené skladovací kapacity v aukci **v limitě 6x pro nabízený objem** skladovací kapacity v aukci **od 350 GWh do 2 000 GWh min. limitě 3x**, kdy na horní a dolní limitě objemu už násobitel neroste, resp. neklesá.

Cílem je možnost nabídnout v aukcích **na menší objem** skladovací kapacity **možnost** aktivace i **vyšší dodatečné skladovací** kapacity.

3.2 Alternativní rezervace skladovací kapacity

Stávající stav

Vyhláška dnes striktně definuje prodej roční a měsíční skladovací kapacity tak, že ta musí být nabízena vždy výhradně formou aukce vyhlášené způsobem a ve lhůtách upravených § 51 až 53 a § 54 PTP, přičemž její podmínky musí obsahově odpovídat Příloze č. 3. PTP.

Nově navrhováno

Vyhláškou určený **objem až 30 % z celkové skladovací kapacity** budou moci PZP **nabídnout** vyjma postupů podle § 51 odst. 1 PTP resp. § 54 odst. 1 PTP, tj. **mimo aukci** na skladovací kapacitu, a to **v rámci nabídkového okna na vývěsce provozovatele zásobníku plynu** na základě maximální požadované ceny, **nebo nabízet formou výběrového řízení**.

Procesní stránka od oznámení o zahájení prodeje až po informační sumář bude rámcově **definovaná PTP**, která budou rovněž legislativně určovat **dílčí aspekty nabídkového okna**. Kromě maximálního objemu provozního objemu zásobníku plynu budou PTP dále definovat i maximální objem pro jednorázový prodej kapacity, maximální délku kontraktu takto zakoupené kapacity prostřednictvím jednoho ukladatele a rovněž základní informační rozsah nabídkového slotu a anonymizovaný informační sumář o poptávce, kterou obdržel.

U výběrového řízení budou PTP definovat **pouze základní charakter** nabídky skladovací kapacity, přičemž budou přiměřeně vycházet z přílohy č. 3 PTP. **PZP vyhodnotí žádosti** s přihlédnutím na jejich

ekonomickou výhodnost, charakter dané služby, technické možnosti PZP a s péčí řádného hospodáře s cílem maximálně využívat uskladňovací kapacitu.

3.3 Uvolnění podmínek pro prodej skladovací kapacity formou inverzního skladovacího produktu

Stávající stav

§ 50, odst. 4 PTP naplňuje zmocnění § 98a odst. 2 písm. i) bod 16 EZ, když definuje množství plynu, které je provozovatel zásobníku plynu oprávněn koupit nebo prodat pro účely poskytování služby uskladňování plynu.

Provozovatel zásobníku plynu tak může pro účely uskladňování plynu nabízet uskladněné množství plynu včetně skladovací kapacity maximálně v rozsahu, který v jednom okamžiku nepřesahuje 15 % provozního objemu virtuálního zásobníku plynu.

Nově navrhováno

Procentuálně určený maximální objem inverzního skladovacího produktu bude současně definovat objem skladovací kapacity, který **PZP může nabízet** vyjma standardní aukce na skladovací kapacitu podle § 51 odst. 1 PTP resp. § 54 odst. 1 PTP, tak **jak je popsáno již v kapitole 3.2.**

Úprava umožní PZP u inverzního skladovacího produktu rovněž **využití zúžených aukčních pravidel** stanovených PTP.

3.4 Úprava lhůt pro zveřejnění aukce pro skladovací kapacitu

Stávající stav

V ustanoveních § 51, § 54 a § 56 PTP, definují různé délky lhůt pro zveřejnění aukce v závislosti na kapacitním produktu, urgentnosti prodeje, resp. možných negativních dopadů na fungování trhu s plynem v ČR.

V praktické podobě je minimální lhůta pro oznámení aukce na prodej ročního skladovacího produktu stanovená na 84 hodin před začátkem aukce, 72 hodin před začátkem aukce v případě měsíčního produktu a 48 hodin před začátkem elektronické aukce na nevyužitou skladovací kapacitu.

Nově navrhováno

Pro aukce na rezervaci roční, měsíční a nevyužitě skladovací kapacity je **navrhováno sjednocení lhůt** pro nejzazší oznámení konání aukce **na 48 hodin** před jejím začátkem.

3.5 Odstranění omezení pro rezervaci denní skladovací kapacity

Stávající stav

Prodej denní skladovací kapacity je dnes omezen nejen z hlediska způsobu prodeje, ale i v časovém předstihu před využitím skladovací kapacity.

Znění § 55 dnes nabízí dvojí formu výkladové interpretace ve vztahu k možnosti využití aukce na skladovací kapacitu. Současně § 55 odst. 1 vymezuje časový odstup pro prodej na 90 kalendářních dnů před začátkem prvního plynárenského dne.

Nově navrhováno

Ustanovení **PTP nebudou** obsahově **definovat časové omezení** pro rezervaci denní skladovací kapacity v předstihu před jejím využitím.

Legislativně-technickou úpravou bude nastolena výkladová jednoznačnost tak, aby i **denní skladovací kapacita** mohla být **nabízená** rovněž **prostřednictvím aukce**, resp. způsoby, které budou aplikovatelné i pro měsíční a roční skladovací kapacitu.

Podmínky pro aukci denní skladovací kapacity budou definované zjednodušeným popisným způsobem.

3.6 Návrh na úpravu postupů pro neoprávněně uskladněný plyn

Stávající stav

Vyhláška v § 59 v dnešním podobě neodpovídají upravenému zmocňovacímu ustanovení v § 98a odst. 2 písm. i) bod 6 EZ, když stávající znění řeší neoprávněně uskladněný plyn.

Znění ošetřuje jen řešení jedné ze situací, které popisuje energetický zákon.

Nově navrhováno

V § 59 PTP bude provedena systematická **legislativně-technická úprava** tak, aby odkazovala na **neoprávněně uskladněný plyn**.

Úpravou bude **zajištěn soulad mezi** zněním **PTP a** nadřazeným **EZ**, tj. aby reflektovala úpravu neoprávněného uskladnění plynu uvedenou v § 74 odst. 5 energetického zákona.

4 ODŮVODNĚNÍ NAVRHOVANÝCH ZMĚN A PŘEDPOKLÁDANÝ DOPAD ÚPRAVY

Kapitola 3 přednesla základní penzum důvodů, které ERÚ vedou k navrhovaným úpravám. V této kapitole jsou blíže rozpracovaná, některá z nich.

Absence cenové regulace

Lze velice zjednodušeně konstatovat, že skladování plynu na trhu s plynem v ČR na rozdíl od přepravy a distribuce nepodléhá cenové regulaci, podobně jako tomu je u dodávky plynu koncovým zákazníkům.

Zatímco jsou PZP na jedné straně zatíženi regulačním rámcem, který má výkon jejich činnosti v některých aspektech regulovat, na straně druhé nepobírají výhod poskytováných cenovou regulací, tedy garantovaných výnosů, resp. zisku.

V kontextu společného unijního trhu je tedy otázkou, nakolik je regulačně odůvodnitelné, aby PZP strpěli restriktivní omezení v otázce způsobu prodeje skladovací kapacity, když lze legitimně prohlásit, že nutnost nabízet svou konstrukcí stále komplikovanější skladovací produkty sebou nese i potřebu nutnou vyšší variability způsobu jejich prodeje.

Přítomnost konkurence

S přihlédnutím na jednoho vlastníka obou zásobníků ze skupiny MND, budou od roku 2025 na trhu se skladovací kapacitou přítomni tři provozovatelé zásobníků plynu, kteří jsou si ve vzájemné konkurenci.

Pozitivní best practices předchozích změn

Postupné rozvolňování původně striktně stanovených pravidel a postupů pro rezervaci skladovací kapacity, resp. úprava pravidel v čase se doposud nestala zdrojem žádných obchodněprávních kontroverzí, nebo sporů.

Energetický regulační úřad ani ÚOHS za dobu aplikace dosavadních postupů zároveň nemusel řešit žádné překročení právních mezí v oblasti zneužití pozice při rezervaci skladovací kapacity uskladňování plynu.

Rovněž obavy z jednostranného zneužívání právních úprav ke prospěchu PZP předkládané účastníky trhu u předchozích novel PTP se v čase nepotvrdily. V tomto ohledu lze hyperbolou konstatovat, že se propuštěný vězeň osvědčil, a není tedy nutné zvýšeného dohledu.

Zejména u aspektu zkracování lhůt o oznámení aukce tak lze o dotčených obchodníků pozorovat přítomnost fenoménu [FOMO](#), což nelze považovat za legitimní argument pro zachování stávajícího stavu.

Křivky naplnění

[Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2022/1032](#), kterého obsah replikovala VSN v Příloze č. 7, stanovilo minimální množství plynu pro jednotlivé časové úseky v průběhu skladovacího roku, čímž byly definovány limitní křivky vývoje uskladněného plynu. Ty jsou průběžně ad-hoc upravovány [rozhodnutím Evropské Komise](#) podle vývoje spotřeby.

Česká republika, jakožto stát, který má nadprůměrný objem skladovací kapacity k celkové spotřebě plynu, navíc těží z výhod derogační výjimky, což v praxi znamená úpravu limitů ve prospěch volnějších křivek.

Mají-li být každoročně naplněny limity naplněnosti je s ohledem na poměrně protržně orientovaný přístup k trhu se skladovací kapacitou nutno zajistit, aby možnosti jejího prodeje byly co nejširší.

Inverzní zásobník

Skladovací produkt kombinující skladovací kapacitu společně s již navtláčeným plynem je maticí legislativních, technických a finančních proměnných, které je legislativně komplikované popsat do podoby aukčního prodeje tak, aby se ta pravidla při jejich praktické aplikaci nestaly bariérou při jejich prodeji. Současné platí, že jsou z hlediska kombinace objemu a ceny skladovacími produkty, kde hrozí vysoká rizikovitost sporů s nákladovým dopadem.

V tomto ohledu jsou inverzní skladovací produkty v rámci provedeného zhodnocení rovněž nabízené mimo aukční prodej, proto je nutné i na úrovni PTP zvážit jinou formu prodeje tak, aby i tento typ skladovacího produktu mohl přispět k naplňování cílů pro naplnění skladovacích kapacit v ČR.

Zhodnocení využití lhůt pro oznámení aukce za období 2022 – 2024

V analyzovaném období let 2022 až 2024 bylo realizováno více než **118 aukcí** na prodej skladovací kapacity, přičemž **informační avízo** bylo zveřejňováno **s časovým předstihem** v rozmezí minimálně **6 až 279 hodin před** legislativním **limitním minimem**.

U aukcí s objemem nabízené kapacity **nad 1 TWh** bylo rozmezí časového předstihu **průměrně 81 hodin** a **v roce 2024** byla tato hodnota v rozmezí 56 - 83 hodin (**průměrně 69 hodin**). Z dat nicméně nevyplývá závislost mezi velikostí objemu a časovým odstupem. Pokud zúžíme sledovaná data pouze na aukce ročních kapacit, byl ve sledovaném období časový předstih v intervalu 6 - 273 hodin.

Posouzení navíc vychází z *worst case* přístupu, když je posuzován termínu oznámení aukce na stránkách OTE, nikoliv oznámení PZP.

Lze prohlásit, že **obavy** z pregnantního využívání **minimálních mezních lhůt se** v čase **nenaplnily**. Naopak s ohledem na časovou variabilitu PZP přizpůsobovali časový předstih oznámení aukce aktuální situaci na trhu s plynem a poptávce tak, aby zajistili úspěšnost aukce na rezervaci skladovací kapacity. V neposlední řadě se aplikované lhůty odvíjejí od procesních a technických možností PZP, resp. ukladatelů, čímž dochází k uplatnění samoregulačního principu u uvedené legislativní lhůty.

Vývoj procentuálního zastoupení ukladatelů v jednotlivých letech

Z dostupných analyzovaných dat jednoho provozovatele zásobníků plynu o průběhu aukcí lze vyvodit, že **5 až 7 největších ukladatelů** každoročně uzavře **smlouvy na více než 70 %** celkové nabízené kapacity, přičemž procentní zastoupení velkých ukladatelů se v čase téměř nemění. Zbytek připadá na menší klienty. Rovněž lze prohlásit, že na trhu není žádný převládající ukladatel, který by svou dominancí dokázal ovlivnit trh.

V posledních letech lze rovněž sledovat **trend vyššího počtu zájemců s menším poptávaným množstvím** v aukci. Zatímco v roce 2020 až 2022 se aukcí účastnilo 18 až 26 zájemců, v roce 2023 jejich počet narostl na 35. V neúplném roce 2024 jich bylo prozatím 28.

Vývoj zastoupení kontraktů dle délky trvání v čase

Ve sledovaném období let 2020 až 2024 je patrný posun z kontraktů, uzavíraných na 4 – 5 let směrem ke střednědobým, uzavíraným na 2 - 3 roky. Krátkodobé jednorocní kontrakty zůstávají přibližně na stejné úrovni.

Navyšuje se tím tržní nejistota jak pro technickohospodářský provoz PZP, tak pro bezpečnost dodávky ČR v kontextu přítomnosti bottlenecků na přepravních trasách plynu, resp. nejistoty zachování zásobovacích tras v regionu CEE.

V souvislosti s typem uzavřených smluv lze ve sledovaném období let 2020 až 2024 konstatovat rostoucí trend měsíčních typů smluv během roku 2024 v porovnání s ostatními lety, kdy zhruba ze ¾ dominovaly roční typy smluv.

Cenový vývoj sezónních spreadů v čase

Přítomnost zásadních tržních změn v podobě ukončení, resp. předpokládaného ukončení zásobovacích tras vytváří kromě tržní nejistoty také prvek obchodní spekulace ze strany obchodníků s plynem.

Tyto aspekty jsou mimo jiného dále umocňovány některými členskými státy, které těží z těžkopádných rozhodovacích a procesních postupů na úrovni EK a vytváří **nové tržní bariéry** v podobě **zavádění** různě koncipovaných **příplatků za využití přepravních soustav**, kterými se snaží zmírnit nákladový dopad svých předchozích zásahů do trhu.

Jak ilustruje **Příloha 2**, výsledkem je nezvyklý **častý výskyt záporných cenových spreadů** mezi létem a zimou na trhu s plynem, které jsou v kontraindikaci proti využití aukčních postupů při rezervaci skladovacích kapacit.

Legislativní možnost využití všech běžně užívaných postupů rezervací skladovací kapacity zakládá *pro futuro* předpoklad širší palety opatření pro eliminaci rizika neplnění křivek naplnění podle nařízení rady, resp. VSN. V tomto ohledu **Příloha 1** ukazuje **vývoj objemu uskladněného plynu** u vybraných PZP přináší.

Míra využití dodatečné skladovací kapacity

U ročních aukcí, u kterých došlo k aktivaci dodatečné skladovací kapacity, byla ve sledovaném období (2021-2024) aktivována dodatečná kapacita celkově pouze v devíti případech. Pouze v jednotkách případů došlo k aktivaci v plném rozsahu a současně nastala situace, kdy nebyly uspokojeni všichni účastníci aukce.

Navrhovaná úprava by tedy při zachování limitních hodnot a v kombinaci s dalšími úpravami měla zajistit v případě kombinace mnoha tržních proměnných uspokojení všech účastníků aukce.

4.1 Ilustrační příklady formy prodeje skladovacích kapacit v sousedních tržních zónách

PZP v České republice koexistují na společném trhu se skladovací kapacitou v rámci EU. Proto je vhodné zohlednit stávající pravidla, resp. navrhované úpravy v PTP v kontextu podmínek PZP podnikajících alespoň v sousedních tržních zónách.

Vybraný vzorek je pouze popisný a rozhodně nemá za cíl definovat komplexní rámec v jednotlivých členských státech.

4.1.1 Polsko

Kapacita ze strany [Gas Storage Poland](#) je nabízená v pevně vymezené době na principu podání žádosti a jejího vyhodnocení za předem stanovených podmínek a v předem určeném období v předem definovaném procesu, nejpozději však 1. února daného roku. V první fázi je kapacita alokována *pro rata*. V případě, že nebyla alokována veškerá kapacita je nabízen zbylý objem systémem FCFS. Celé kolo je uzavřeno nejpozději na konci března daného roku.

Krátkodobá kapacita je nabízená po 15. dubnu daného roku a alokována systémem *pro rata*, přičemž informace o otevření poptávkového kola je zveřejňována nejpozději 2 pracovní dny předem. Nabídka krátkodobé kapacity je podmíněná neúspěšným prodejem dlouhodobé kapacity.

4.1.2 Slovensko

[Vyhláška č. 208/2023 Z.z.](#) pouze rámcově definuje podmínky, za kterých je možné rezervovat skladovací kapacitu, lhůty pro nabídku skladovací kapacity a podmínky vyhodnocení.

V tomto ohledu je například pevná skladovací kapacita provozovatele [NAFTA](#) obvykle nabízená ve výběrovém řízení. Objem pak může a nemusí být rozdělen na několik tranší. **Vyhláška** nijako **neomezuje** uzavření **bilaterální smlouvy** na základě žádosti obchodníka s plynem.

4.1.3 Rakousko a Německo

PZP na území Rakouska a Německa, **s ohledem na propojení** zásobníků plynu **s vícero tržními zónami** nabízejí skladovací kapacity standardně **prostřednictvím** aukční platformy **PRISMA**, kde jsou nabízeny standardní produkty. Speciální a kombinované produkty, jsou obvykle nabízeny mimo aukční platformy. Standardem je nabídka *day-ahead* produktů prostřednictvím aukční platformy.

OMW Gas Storage

Zájemci si mohou u [OMW Gas Storage](#) kdykoliv vyžádat skladovací služby. Dostupné kapacity jsou na trhu prodávány jako bundlované a unbundlované podle alokačního mechanismu **FCFS**. Kromě toho OMW Gas Storage pořádá několikrát ročně aukce na platformě CEGH.

SEFE Storage

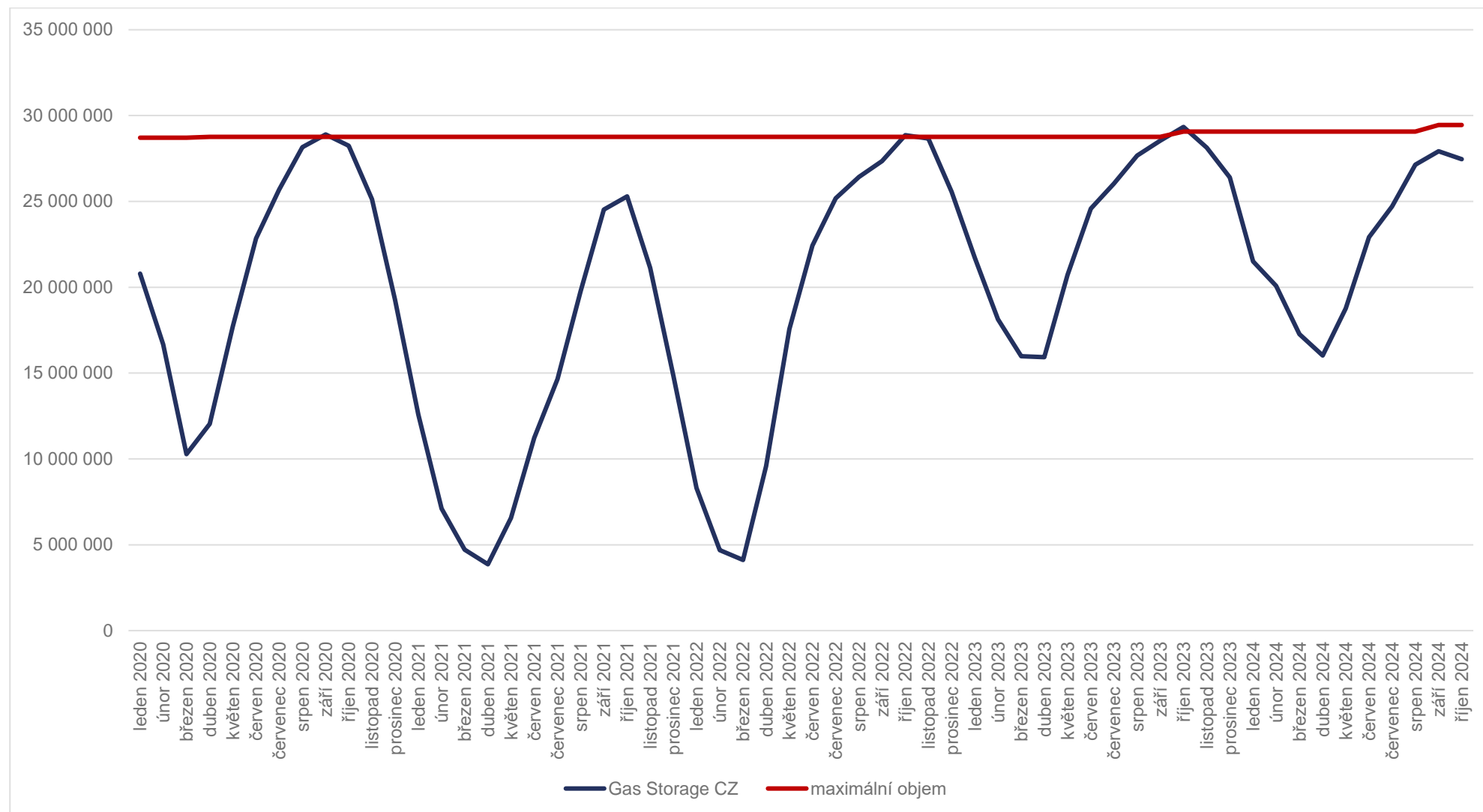
PZP nabízí od **standardních produktů** přes **aukce** až po rezervaci vysoce flexibilních kapacit. Na požádání a upřesnění požadavků zákazníků dokáže [SEFE Storage](#) připravit produkt šitý na míru pro rezervaci. Na platformě PRISMA jsou aukční produkty nabízené formou alokace je **pay-as-bid** podle maximální ceny. Přidělování je automatické. Naopak speciálně koncipované produkty s omezenou dobou nabídky jsou přidělovány zásadně podle zásady **FCFS**.

Uniper Energy Storage

Vyjma již zmíněných možností u konkurenčních PZP v Rakousku a Německu, nabízí [Uniper Energy Storage](#) doplňkové služby mimo jiné v podobě financování zásob, kdy je zákazníkům nabízena možnost prodat jimi uskladněný plyn finanční instituci nebo bance v krátké době.

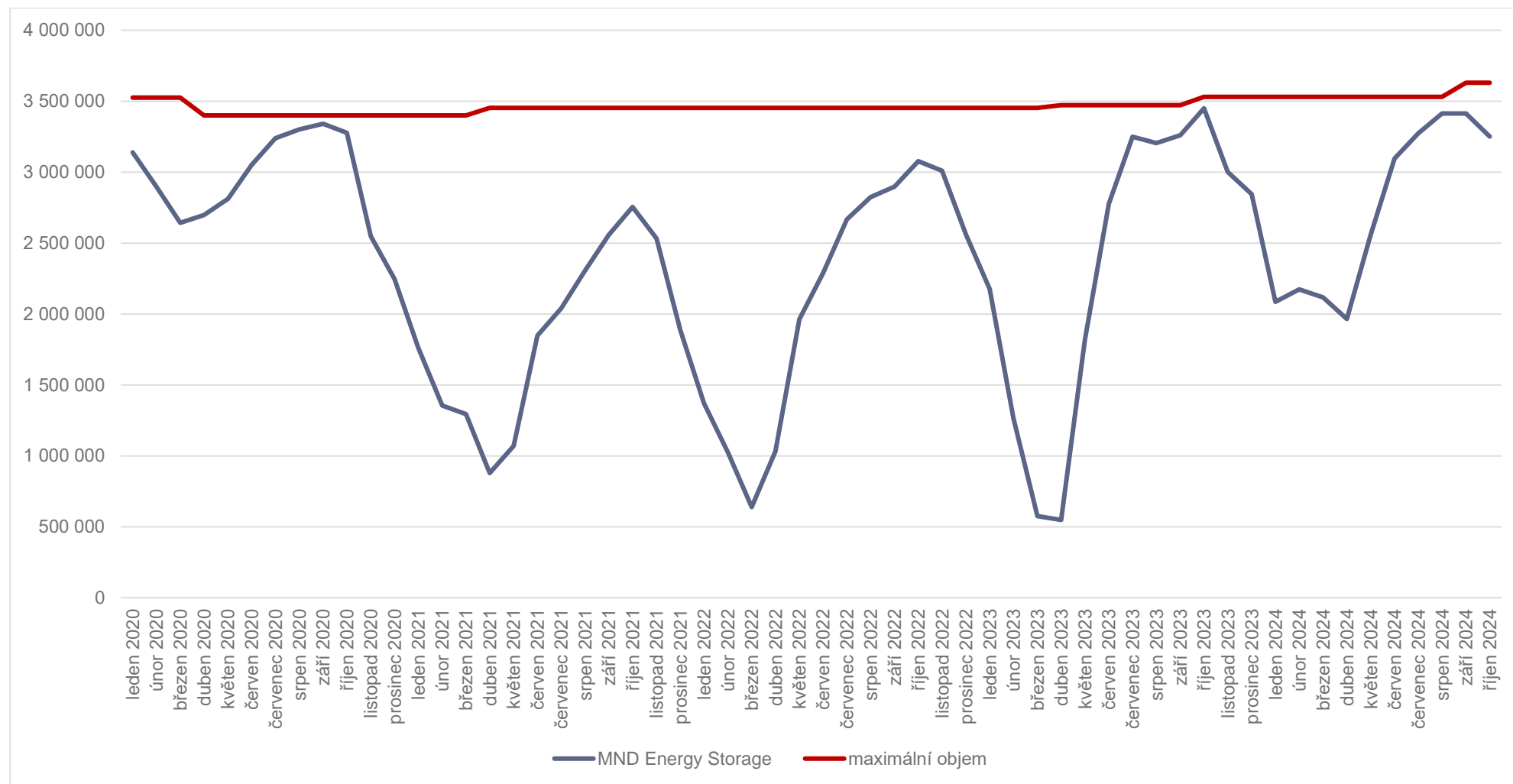
Příloha 1 Vývoj objemu uskladněného plynu u vybraných provozovatelů zásobníků plynu v ČR v čase

Graf 2 Vývoj uskladněného plynu u Gas Storage CZ v letech 2020 až 2024 (MWh)

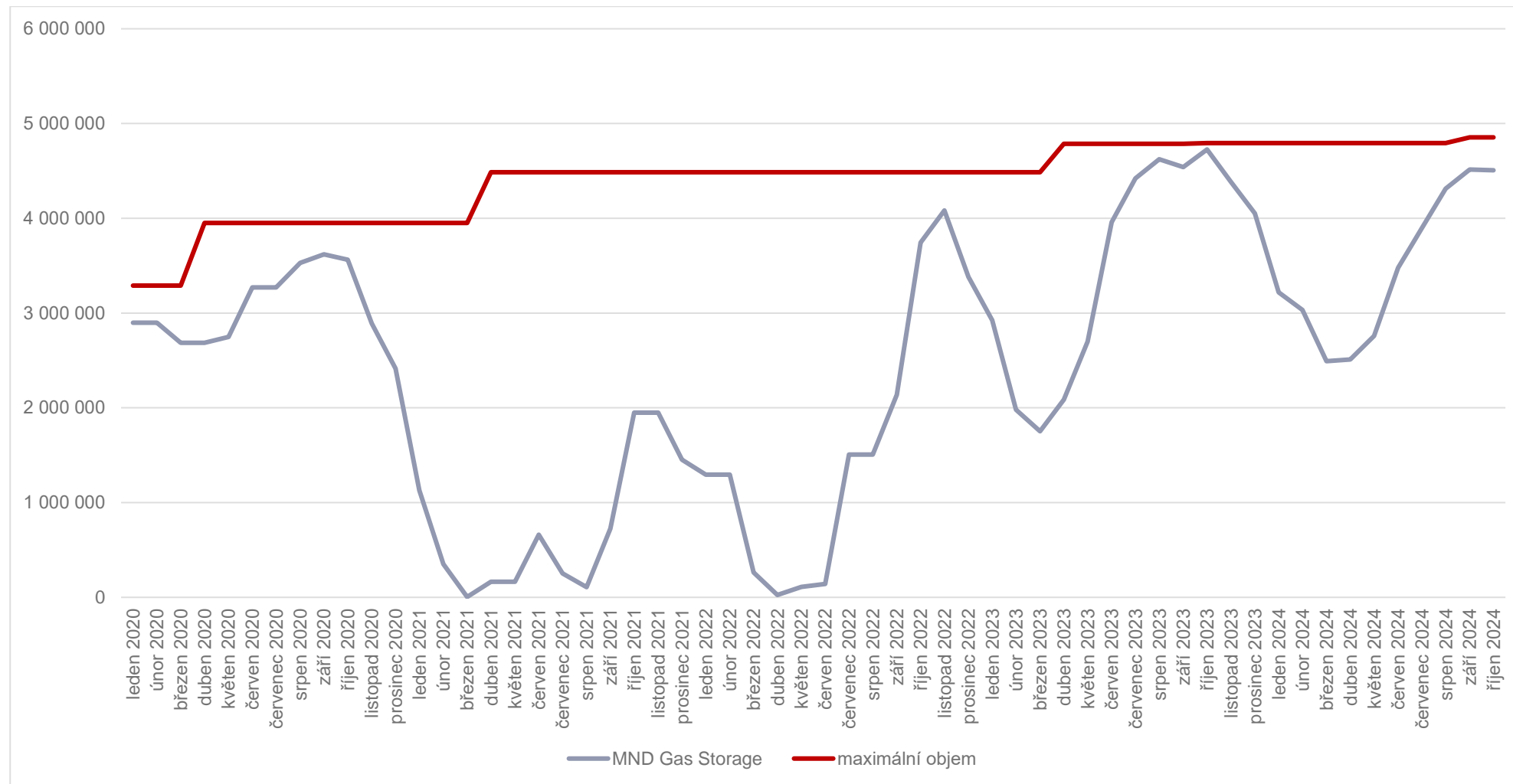
Zdroj: ERÚ

Graf 3 Vývoj uskladněného plynu u MND Energy Storage v letech 2020 až 2024 (MWh)

Zdroj: ERÚ

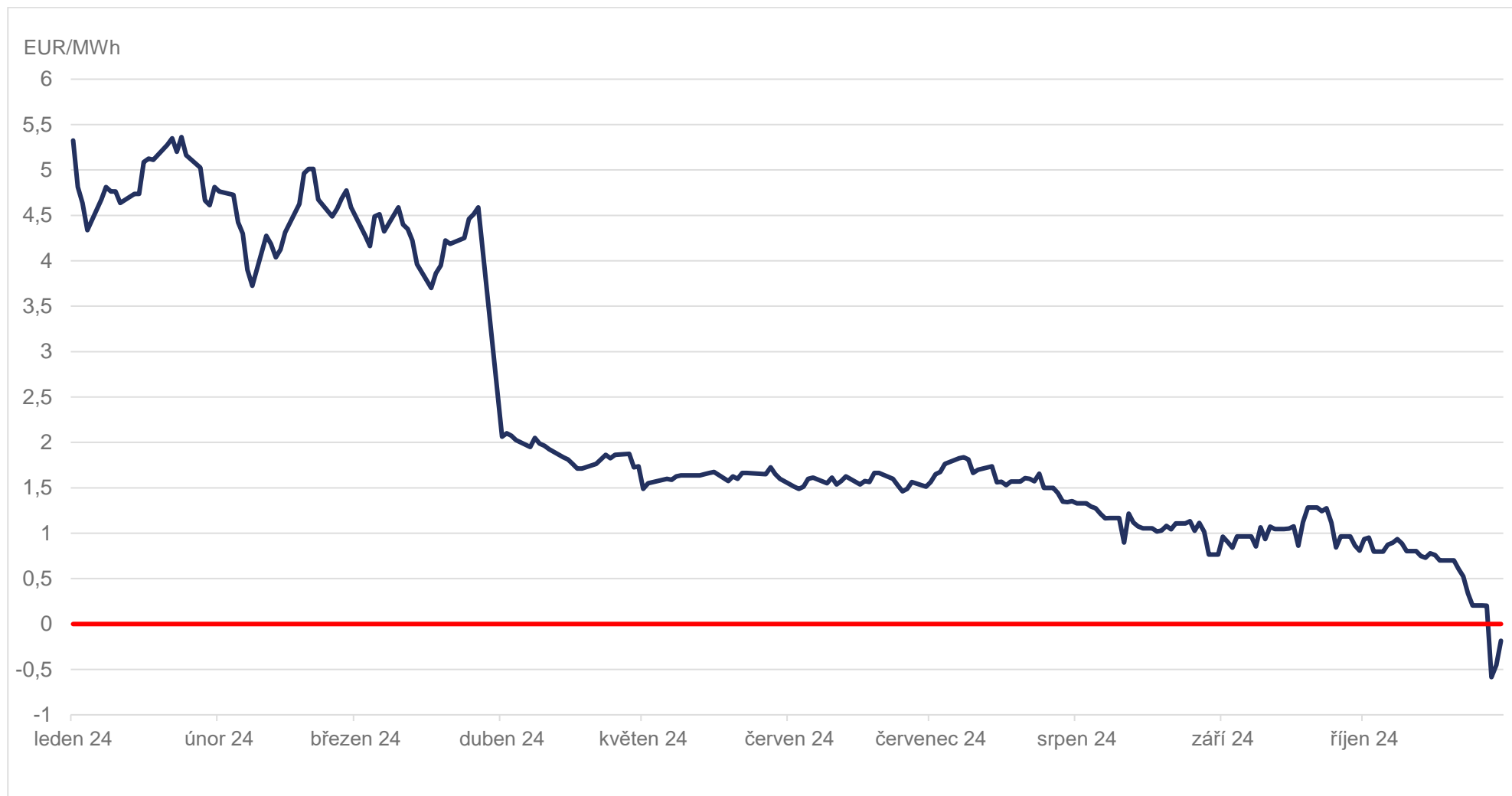
Graf 4 Vývoj uskladněného plynu u MND Gas Storage v letech 2020 až 2024 (MWh)

Zdroj: ERÚ

Příloha 2 Vývoj cenových spreadů léto-zima

Graf 5 Vývoj cenového spreadu léto-zima v průběhu roku 2024

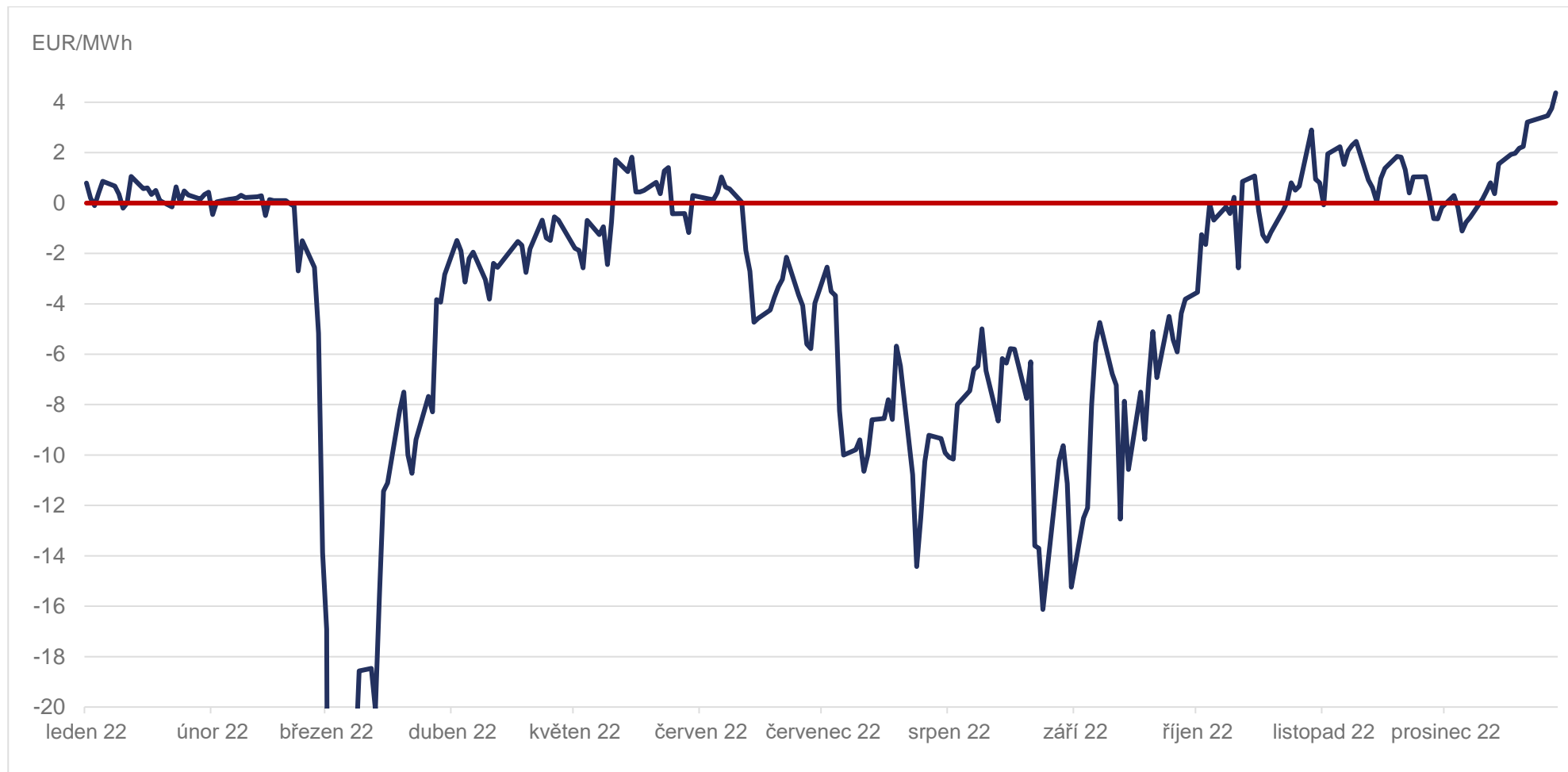
Zdroj: ERÚ

Graf 6 Vývoj cenových spreadu léto-zima v průběhu roku 2023

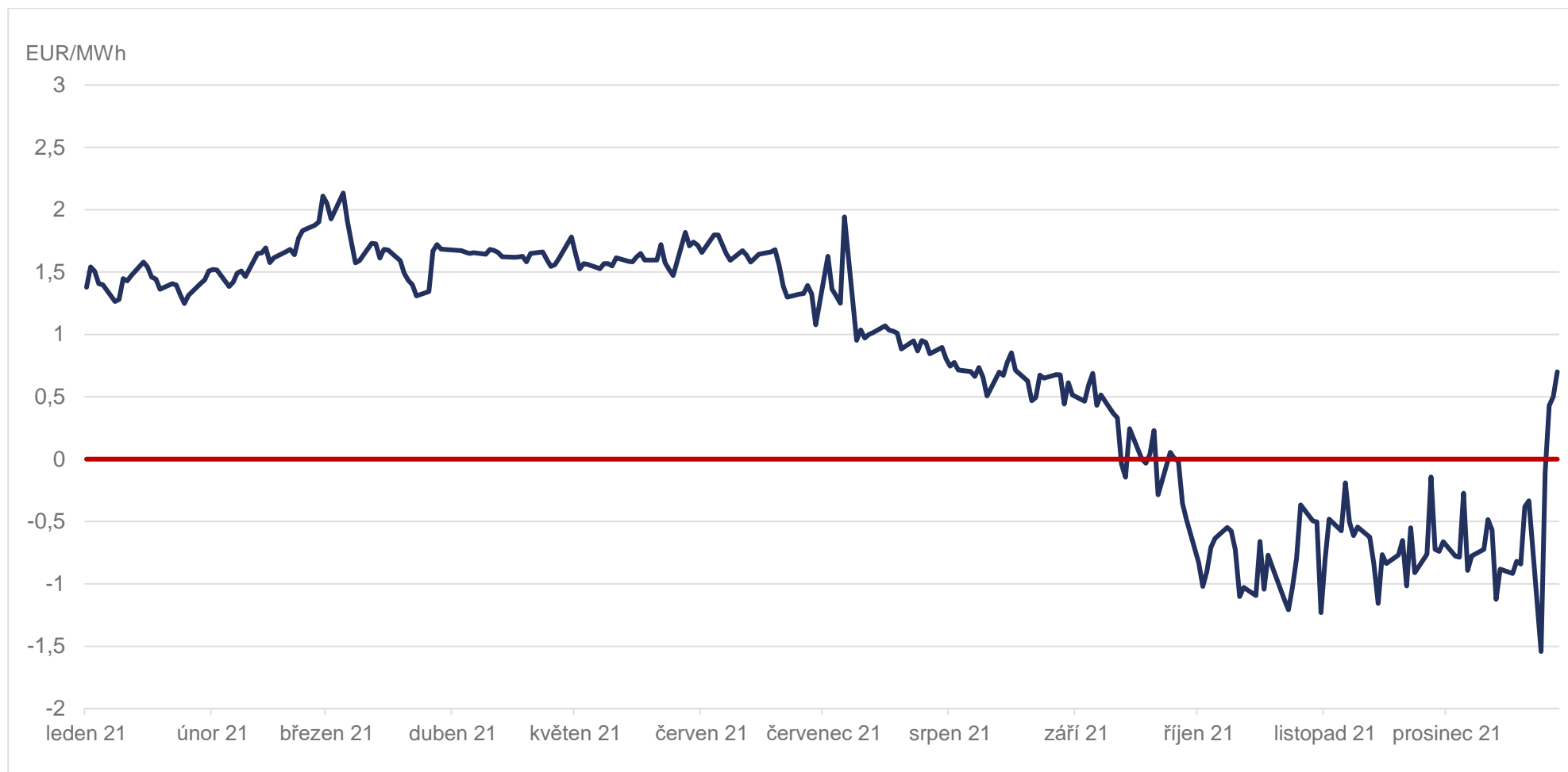
Zdroj: ERÚ

Graf 7 Vývoj cenových spreadu léto-zima v průběhu roku 2022

Zdroj: ERÚ

Graf 8 Vývoj cenových spreadu léto-zima v průběhu roku 2021

Zdroj: ERÚ

5 SEZNAM

5.1 Grafy

Graf 1	Procentuální podíl jednotlivých provozovatelů na celkovém objemu skladovací kapacity.....	2
Graf 2	Vývoj uskladněného plynu u Gas Storage CZ v letech 2020 až 2024 (MWh).....	1
Graf 3	Vývoj uskladněného plynu u MND Energy Storage v letech 2020 až 2024 (MWh).....	2
Graf 4	Vývoj uskladněného plynu u MND Gas Storage v letech 2020 až 2024 (MWh).....	3
Graf 5	Vývoj cenových spreadu léto-zima v průběhu roku 2024.....	4
Graf 6	Vývoj cenových spreadu léto-zima v průběhu roku 2023.....	5
Graf 7	Vývoj cenových spreadu léto-zima v průběhu roku 2022.....	6
Graf 8	Vývoj cenových spreadu léto-zima v průběhu roku 2021.....	7

5.2 Přílohy

Příloha 1	Vývoj objemu uskladněného plynu u vybraných provozovatelů zásobníků plynu v ČR v čase 1	
Příloha 2	Vývoj cenových spreadů léto-zima.....	4

Sekce regulatorních činností a mezinárodní spolupráce

Vydání 20.12.2024

Energetický regulační úřad
Masarykovo náměstí 91/5, 586 01 Jihlava
+420 564 578 666
podatelna@eru.gov.cz
ID datové schránky ERÚ eeuaau7
eru.gov.cz/regulace